

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Rundskriv

Landets leger

Nr.	Vår ref.	Dato
N-5/2002	00/3619 672.1/EØS	18.10.2002

Legeerklæring om unntak fra påbudet om bruk av bilbelte – medisinske grunner

Forskrift 21. september 1979 nr. 7 om bruk av personlig verneutstyr under kjøring med motorvogn pålegger i § 1 enhver å bruke bilbelte der det er montert. I den samme paragrafen gis det adgang til å unnlate bruk av bilbelte i følgende tilfeller:

- a) når bilen står stille,
- b) under rygging,
- c) under kjøring i garasje, på parkeringsplass, bensinstasjon, verkstedområde eller lignende avgrenset område,
- d) under kjøring i lav hastighet der vedkommende med korte mellomrom må forlate sin plass, så som under utdeling av post eller aviser, renovasjonsarbeide eller lignende,
- e) når vedkommende har med legeerklæring som fritar ham fra å bruke bilbelte,
- f) for drosjesjåfører i tjeneste,
- g) for ledsager ved øvelseskjøring og førerprøve i klassene C, D, CE og DE der ledsager i bilbelte ikke rekker fram til rattet.

Når det gjelder legeerklæring, vil denne ha gyldighet i hele EØS-området dersom den er utformet i samsvar med artikkel 5 i Rdir 91/671/EØF.

Helsemyndighetene har uttalt at man på bakgrunn av det omfang trafikkulykkene har, må karakterisere påbudet om bruk av bilbelte som et forebyggende helsetiltak av første

rang. Det materiale som alt i alt foreligger i så måte, dokumenterer på en overbevisende måte nytten av bilbeltebruk for å redusere antallet dødsfall og alvorlige skader.

Når det gjelder spørsmålet om unntak fra påbudet av medisinske grunner, forutsettes det i forskriften at slikt unntak eller fritak skal kunne dokumenteres ved legeerklæring. En tidligere nordisk ekspertkomité som vurderte disse spørsmål, kom til det resultat at det ikke ville være aktuelt å innføre generelle medisinske fritaksgrunner, dvs alminnelig unntak for visse medisinske tilstander, men tilrådte at fritakserklæring blir utstedet etter individuell vurdering foretatt av lege. Helsemyndighetene sa seg den gang enig i den konklusjonen, og oppfordrer i dag i tillegg norske leger til å være meget tilbakeholdne med å utstede attest for fritak fra påbudet om bruk av bilbelte. Den sistnevnte oppfordringen er noe vegmyndighetene gir sin fulle tilslutning til.

For å oppnå sikkerhet mot skader i biler med kollisjonsputer, forutsettes det som kjent også at bilbelter brukes. Ved fritak fra påbudet om bruk av bilbelte med dertil unnlatt bruk av bilbelte, vil en derved selv ved kollisjoner hvor en ellers ikke ville ha fått noen alvorlige personskader, i bil med kollisjonspute kunne risikere personskader som knytter seg til selve utløsingen av kollisjonsputen. Grunnen til dette er at ved unnlatt bruk av bilbelte holdes en ikke tilbake. Dette medfører at nødvendig sikkerhetsavstand ikke oppnås mellom kropp og kollisjonspute. Dette er et forhold som bør tas med i betraktning, dersom noen søker om fritak fra påbudet om bruk av bilbelte i en bil der kollisjonspute er montert.

Det er i første rekke i forbindelse med fysisk funksjonshemmede, gravide og psykisk funksjonshemmede at legen vil stå overfor spørsmålet om eventuelt å utferdige fritakserklæring. Helsemyndighetene har tidligere anbefalt følgende retningslinjer for legene når de skal foreta den individuelle bedømmelsen i forbindelse med eventuelt fritak for beltepåbudet i slike tilfeller:

Såfremt den **fysisk funksjonshemmedes** tilstand er slik at det vil medføre betydelige vanskeligheter for vedkommende å få festet beltet, eller såfremt bruken av beltet vil medføre vesentlige vanskeligheter i forbindelse med manøvreringen av kjøretøyet, foreligger det grunnlag for å vurdere utstedelse av legeerklæring om fritak. Det samme gjelder dersom bruken av bilbeltet kan representere en vesentlig hindring for den funksjonshemmede når det gjelder å kunne frigjøre seg fra kjøretøyet i en nødsituasjon.

Erfaringer viser at **gravide** kvinner er mer utsatt ved trafikkulykker enn andre. Det bør derfor vises tilbakeholdenhet med å utstede fritakserklæringer selv for høygravide, så lenge dette er eneste eventuelle begrunnelse. Gravide bør isteden få instruksjon om hvorledes beltet skal brukes under graviditeten.

De som kontakter legen for å bli fritatt for belteplikten av **psykiske** grunner, må bli vurdert individuelt. En alminnelig motvilje mot å bruke beltet, kan ikke godtas som fritaksgrunn. Dreier det seg om alvorligere tilfelle av klaustrofobi, kan saken stille seg annerledes. Også i slike tilfeller tilrås imidlertid en viss

tilbakeholdenhet, idet det har vist seg at langt de fleste venner seg til bilbelte etter noen tids bruk. Under Nordisk trafikkmedisinsk kongress i 1994 ble det i så henseende fremhevet at man behandler fobi mot å sitte på fly etc. med suksess. Fobi mot å sitte fastspent i et bilbelte bør være en mindre vanskelig oppgave å ta hånd om.

Legeerklæring om unntak fra påbudet om bruk av bilbelte, jf vedlagte eksempel, skal for å kunne godtas i hele EØS-området inneholde det spesielle symbolet som er nevnt i artikkel 5 i direktiv 91/671/EØF og være påført pasientens **navn, fødselsdato, adresse og underskrift** samt være påført **gyldighetstid**. Erklæringen skal ikke gi opplysning om diagnose. Den skal være **datert, undertegnet og stemplet** av vedkommende lege.

I de tilfeller hvor legen kan være i tvil om avgjørelsen, kan han forelegge saken for vedkommende fylkeslege, for så vidt angår den medisinske side av bedømmelsen. Dreier det seg om problemer av teknisk art, forelegges saken for vedkommende trafikkstasjon.

Det er utarbeidet skjema for "Legeerklæring om unntak fra påbudet om bruk av bilbelte" som kan rekvireres hos Statens forvaltningstjeneste, se vedlagte eksemplar.

Når det gjelder legeerklæring for kun bruk i Norge, trenger denne ikke å være utformet i overensstemmelse med vedlagte eksemplar, dvs den behøver ikke inneholde det spesielle symbolet som viser at erklæringen skal kunne aksepteres innenfor hele EØS-området.

Med hilsen

Uješti Utnis Borgaas

Ansvarlig
Ansvtittel

1 vedlegg (legeerklæring til bruk innenfor EØS)